

Asia: VN/10644/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi sotilastiedustelusta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Hallituksen sotilastiedustelua koskevassa esityksessä ei esitetä muutoksia sellaiseen sääntelyyn, joka suoraan koskisi Syyttäjälaitoksen toimintaa.

Mahdollisen rikosvastuun näkökulmasta Syyttäjälaitos esittää seuraavat huomiot ehdotettuun sääntelyyn.

Muussa kuin virkasuhteessa olevan henkilön virkavastuuta koskevan 93 §:n mukaan henkilöön, joka käyttää tiedustelumenetelmiä 90 §:n nojalla sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. 93 §:ssä viitattu 90 § koskee vain virkamiehiä. On epäselvää, miksi 93 §:ssä viitataan virkavastuun osalta tähän virkamiehiä koskevaan säännökseen.

Ehdotetun 91 §:n mukaan Puolustusvoimista annetun lain 47 §:n perusteella sotilastiedusteluviranomaisen palveluksesta eronnut tiedustelumenetelmien käyttöön erityisesti perehtynyt virkamies saisi ohjatusti ja valvotusti käyttää 4 luvussa tarkoitettuja tiedustelumenetelmiä. Kysymys on siitä, että eläkkeelle jääneitä, sotilastiedusteluviranomaisessa toimineita virkamiehiä voitaisiin edelleen hyödyntää sotilastiedustelussa.

Esitetyn säännöksen perustelut ovat niukat ja niistä on vaikea tehdä johtopäätöksiä siitä, minkälaista tarkoitettu toiminta konkreettisesti olisi ja minkälaisia virkaoikeudellisia kysymyksiä toimintaan voisi liittyä. Ilman täsmällisempiä säännöskohtaisia perusteluja epäselvyyttä voi syntyä jo säännöksen soveltamisalasta siksi, että säännöksessä viitatussa puolustusvoimista annetun lain 47 §:ssä on

kysymys sekä eroamisiän saavuttaneista virkamiehistä että virkamiehistä, jotka jatkavat virassaan eroamisiän jälkeen.

Ehdotetun säännöksen yksityiskohtaisten perusteluiden mukaan kysymys olisi henkilöistä, jotka toimisivat asevelvollisuuslain mukaisessa palveluksessa tai vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain 18 ja 19 §:ssä tarkoitetussa vapaaehtoisessa harjoituksessa (esityksen s. 111). Ehdotetussa säännöksessä itsessään ei tällaista edellytystä ole, koska esitetyn säännöksen jälkimmäistä virkettä ei ole kytketty edelliseen. Virkavastuun näkökulmasta olisi tarpeen, että tällaisten henkilöiden käyttäminen tiedustelussa kytkettäisiin kirjoitetun lain säännöksessä sellaiseen muodolliseen asemaan ja tehtävään, josta voidaan johtaa ne säännökset ja määräykset, joita henkilön tulee virkavastuullaan noudattaa. Ehdotettu säännös nyt kirjoitetussa muodossaan vaikuttaisi mahdollistavan esimerkiksi senkin, että Puolustusvoimista eläköitynyt henkilö jatkaa tietolähdetoimintaa ilman mitään muodollista viranomaisasemaa vain niiden ohjeiden varassa, joita hänelle Puolustusvoimista annetaan. Verrattuna normaaliin viranhoitoon, tällainen olisi toimintana epämääräistä ja on epäselvää, mihin säännöksiin siviilihenkilönä tiedustelua hoitavan henkilön virkavastuu kytkeytyisi.

Rappe Jukka
Syyttäjälaitos

Männikkö Mikko
Syyttäjälaitos